

راهنمای اقدامات مورد نیاز قبل از تزریق خون و فرآورده های خونی توسط پرستاران

وظایف تزریق کننده خون :

۱. تایید هویت بیمار :

مهم ترین نکته در تهیه نمونه خون قبل از تزریق تایید هویت بیمار می باشد .

- چنانچه بیمار هوشیار است قبل از نمونه گیری از خود فرد، نام ، نام خانوادگی و تاریخ تولد را پرسیده و مشخصات بیمار را با پرونده و اطلاعات فرم درخواست خون مقایسه نمایید . در صورت وجود مچ بند ، مطابقت مچ بند با اطلاعات پرونده و فرم درخواست تکمیل شده خون صورت گیرد .
 - چنانچه بیمار غیر هوشیار است (یا موارد اورژانس) باید طبق دستورالعمل های داخلی در هر بیمارستان شناسایی این بیماران تعریف شده باشد . به عنوان مثال می توان از یک نام مستعار (مجهول الهویه ۱) ، جنسیت و شماره پرونده بیمار جهت شناسایی استفاده نمود .
- مطابق با سنجه های اعتباربخشی ، ترانسفوزیون خون و فرآورده های خونی جزء اقدامات پرخطر محسوب شده و ضروری است از مرحله چک دستورات پزشک در پرونده ، مرحله شناسایی و ترانسفوزیون و در نهایت ثبت مستندات در گزارشات پرستاری ، دو کارشناس پرستاری حضور داشته و مستندات را امضاء نمایند .

۲. فراهم نمودن شرایط لازم قبل از تحویل گرفتن فرآورده از بانک خون :

الف . تهیه نمونه خون قبل از تزریق خون :

در زمان خونگیری چنانچه بیمار در حال دریافت مایعات تزریقی از یک دست است ، به منظور اجتناب از ترکیب نمونه با مایعات تزریقی بهتر است از دست دیگر بیمار استفاده کرد و یا در صورت لزوم از پایین تر از محل تزریق ، نمونه را تهیه نمود . در صورتی که مجبور هستید از محل تزریق خونگیری کنید و باید نمونه را از رگی که سرم در حال تزریق است به دست آورید ، ۵ تا ۱۰ میلی لیتر خون دریافتی اولیه را دور ریخته و نمونه جدید را جهت انجام آزمایش جمع آوری کنید .

روش نمونه گیری :

- بهتر است از ورید برای گرفتن نمونه خون استفاده شود . دستکش برای پیشگیری از عفونت های منتقله از طریق خون ضروری است .
- پرستار نباید تورنیکه را به مدت طولانی و بسیار محکم ببندد . (باعث تغلیظ کاذب خون می شود)
- نمونه خون همولیز حتی الامکان باید با نمونه صحیح جایگزین شود .
- اگر بیمار در ۱۰ روز گذشته تزریق خون داشته است ، نمونه قبل از تزریق نباید بیش از یک روز قبل از تزریق جمع آوری شود .
- از برچسب زدن قبلی لوله های چند بیمار (به عنوان مثال در ایستگاه پرستاری) و سپس اقدام به نمونه گیری از بیماران شدیداً " پرهیز گردد . مواردی که باید حتماً روی برچسب قید گردند : ۱. نام و نام خانوادگی بیمار ۲. تاریخ تولد ۳. شماره پرونده ۴. تاریخ و ساعت نمونه گیری ۵. نام فردی که نمونه گیری کرده است .

ب. اقدامات قبل از تزریق :

بررسی نمایید قبل از هر تزریق ، موارد زیر مهیا بوده و سپس اقدام به تحویل گرفتن خون و فرآورده از بانک خون نمایید :

- انتخاب محل مناسب تزریق در بیمار و آماده بودن بیمار و پرستار جهت تزریق
- ست تزریق خون
- سر سوزن با سایز مناسب (در بالغین ۲۲ - ۱۴) و معمولاً "سایز ۲۰-۱۸" استفاده می شود . (در بچه ها سایز ۲۴-۲۲)
- داروهایی از قبیل آنتی هیستامین و اپی نفرین
- محلول سدیم کلراید تزریقی
- کپسول اکسیژن
- دستگاه ساکشن
- بررسی شود آیا طبق تجویز پزشک معالج ، بیمار قبل از تزریق نیاز به دریافت دارو دارد یا خیر ؟
- حداکثر فاصله زمانی بین تحویل گرفتن کیسه خون کامل و گلبول قرمز از بانک خون تا تزریق ۳۰ دقیقه می باشد .

راهنمای اقدامات مورد نیاز قبل از تزریق خون و فرآورده های خونی توسط پرستاران

۳. تحویل گرفتن خون و فرآورده توسط بخش و بررسی مشخصات ظاهری فرآورده ارسالی :

نحوه ارزیابی خون و فرآورده خون : اگر کیسه خون یا فرآورده دارای هر یک از شرایط زیر باشد باید به بانک خون عودت داده شود :

- هر گونه نشت از کیسه
- رنگ غیر طبیعی (بنفش ، ارغوانی ،)
- وجود لخته
- وجود کدورت
- برچسب ناسالم

* در صورت وجود هر کدام از موارد بالا پرستار باید از تحویل گرفتن خون و فرآورده خودداری کند و با تکمیل قسمت مربوطه در فرم مشخصات خون ارسالی برای بیمار ، کیسه را عودت دهد .

* موارد ذیل باید مورد توجه قرار گرفته و مطابقت داده شوند :

- نوع فرآورده درخواستی
- گروه خون و Rh بیمار
- شماره ویژه واحد اهدایی قید شده بر روی کیسه خون با شماره اهدا شده در فرم تحویل خون

نکات ویژه ای که قبل از تزریق خون و فرآورده باید رعایت شوند :

- هیچ نوع دارو نباید به کیسه فرآورده خون و یا ست تزریق خون اضافه گردد ، چه قبل از تزریق و چه در زمان دریافت خون .
- نرمال سالین تنها محلولی است که همراه با فرآورده خونی می توان تجویز کرد .
- تمام فرآورده های خونی باید توسط یک ست تزریق خون که شامل فیلتر استاندارد است تزریق شود و تنها یک ست تزریق خون به هر کیسه وصل گردد .
- پلاکت ها باید توسط ست مخصوص فرآورده های پلاکتی تزریق شوند و در ابتدا لازم است ست با نرمال سالین شستشو شود .
- برای بیمارانی که در آن ها تزریق خون با سرعت معمول انجام می گیرد ، نیازی به گرم کردن خون نمی باشد .

۴. تزریق خون :

- تایید هویت بیمار جهت تزریق : قبل از تزریق از خود فرد نام ، نام خانوادگی و تاریخ تولد را پرسیده و مشخصات بیمار را با پرونده ، مچ بند شناسایی ، فرم درخواست خون و فرم مشخصات کیسه خون و فرآورده ارسالی از بانک خون مقایسه نمایید . ضروری است دو پرستار موارد مذکور را جداگانه مقایسه و بررسی نمایند .
- بیماران باید قبل از تزریق خون در مورد خطرات ، منافع و جایگزین های آن آگاه گردند . قرار دادن رضایت نامه امضاء شده ای که حاوی آگاهی های لازم در مورد تزریق خون باشد ، در پرونده بیمار ، توصیه می شود .
- علائم واکنش آلرژیک به خون (خارش ، کهیر ، گرگرفتگی ، تنگی نفس ، تهوع ، تب و ...) را به بیمار آموزش دهید تا در صورت بروز شما را مطلع نماید .
- بیمار را در محلی قرار دهید که می توان او را تحت مراقبت مستقیم قرار داد .
- علائم حیاتی بیمار را قبل از تزریق و خصوصاً در ۱۵ دقیقه اول تزریق و سپس در فواصل منظم در فرم نظارت بر تزریق چک و یادداشت گردد .
- تزریق باید در فاصله ۳۰ - ۱۵ دقیقه اول به آهستگی با سرعت ۲ml/min (۳۰ - ۱۵ قطره در دقیقه) صورت گیرد زیرا در این زمان بیشتر واکنش ها صورت می گیرد سپس اگر مشکلی وجود نداشت می توان با توجه به نظر پزشک معالج و در غیر اینصورت طبق جدول دستورالعمل سازمان انتقال خون ، سرعت تزریق خون را در حالات غیر اورژانس تنظیم نمود .
- یک کپی از فرم نظارت بر تزریق خون تکمیل شده برای بانک خون ارسال و اصل فرم پس از خاتمه تزریق در پرونده نگهداری گردد .
- چنانچه یکی از علائم عوارض تزریق خون (کهیر ، استفراغ ، سردرد ، تیره شدن رنگ ادرار ، هموگلوبینوریا ، کمردرد ، درد در محل تزریق و) ایجاد شد ، تزریق را متوقف کرده و سرم نرمال سالین ۰,۹٪ تزریق نمایید و پزشک را به صورت اورژانس آگاه نمایید .

اقدامات فوری در صورت عوارض حاد مرتبط با تزریق خون :

راهنمای اقدامات مورد نیاز قبل از تزریق خون و فرآورده های خونی توسط پرستاران

- قطع تزریق خون و باز نگاه داشتن مسیر وریدی با نرمال سالین
- چک مجدد علائم حیاتی
- تایید هویت بیمار با توجه به مستندات موجود (کیسه خون ، فرم درخواست خون و ...)
- اطلاع به پزشک معالج
- اطلاع به بانک خون
- ارسال کیسه و ست تزریق خون ، نمونه خون و ادرار جدید از بیمار بعد از وقوع عارضه به بانک خون

آیا علائم زیر برای بیمار مطرحند ؟

افزایش دمای بدن بیش از یک درجه سانتی گراد ، افت فشارخون ، شوک ، تاکی کاردی ، لرز ، اضطراب ، دیس پنه ، درد پشت ، تهوع ، استفراغ ، هموگلوبینوری ، الیگوری ، خونریزی در محل رگ گیری

اگر هیچکدام از علائم فوق مطرح نباشد :

- دادن مسکن استامینوفن طبق دستور پزشک
- پیگیری و تحت نظر گرفتن مداوم بیمار